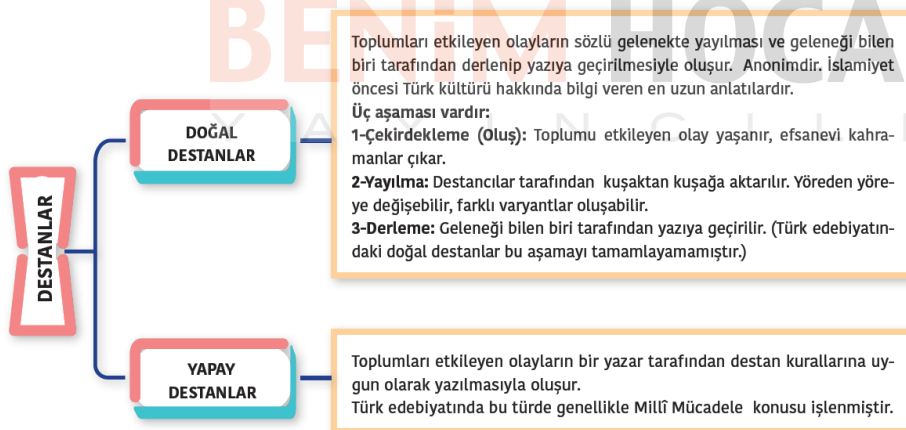

10. SINIF 2. DÖNEM 1. TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YAZILIYA HAZIRLIK- KADİR GÜMÜŞ

Yine günlerden bir gün Ay Kağan'ın gözü parladı.
Doğum ağrıları başladı ve bir erkek çocuk doğurdu.
Bu çocuğun yüzü gök; ağzı ateş (gibi) kızıl;
gözleri elâ; saçları ve kaşları kara idi.
Perilerden daha güzeldi.
Bu çocuk anasının göğsünden ilk sütü emdi ve bir daha emmedi.
Çiğ et, çorba (...) istedi. Dile gelmeğe başladı;
kırk gün sonra büyüdü, yürüdü ve oynadı.
Ayakları öküz ayağı gibi; beli kurt beli gibi;
omuzları samur omuzu gibi; göğsü ayı göğsü gibi idi.
Vücudu tamamen tüylü idi.
At sürüleri güder, ata biner ve av avlardı.
Günlerden ve gecelerden sonra çiğit oldu.

1. Destan türünün özelliklerinden ikisini, parçadan örnekler vererek yazınız.

2. Destanların oluşum evreleri hakkında bilgi veriniz.

Doğuş (Oluş) Aşaması: Milletlerin hayatında iz bırakan önemli tarihî ve sosyal olaylar destanların çekirdeğini oluşturur. Bu olaylar içinde olağanüstü özellikler yüklenmiş kahramanlara yer verilir.

Yayıma Aşaması: Destanın en uzun aşamasıdır. Bu aşamada, sözü edilen olay ve kahramanlıklar sözlü gelenekle kuşaktan kuşağa aktarılır. Toplumların duygu ve düşünce dünyasını yansıtan ve onları diğer toplumlardan ayıran destan motifleri belirgin bir hâle gelir. Destana mitolojik unsurlar katılır.

Derlenme Aşaması: Bu aşamada, sözlü gelenekle kuşaktan kuşağa aktarılan destanı bir büyük ozan kendi hayal gücünü de katarak derler ve manzum olarak yazıya geçirir.

DOĞAL DESTANLAR

İslamiyet Öncesi Türk Destanları

1. ALTAY - YAKUT
Yaratılış Destanı
<ul style="list-style-type: none">
Türklerin en eski destanıdır.
Bir varyantına göre Tanrı Ülgen'in bir varyantına göre Kayra Han'ın (Tanrı Kuday'ın) ilk insanı ve dünyayı yaratması anlatılır.

2. SAKA	
a. Şu Destanı	b. Alp Er Tunga Destanı
<ul style="list-style-type: none"> Saka hükümdarı Şu'nun Makedonyalı İskender (Zülkarneyn) ile mücadelesi anlatılır. Divanü Lügati't Türk'te özetlenmiştir.	<ul style="list-style-type: none"> Alp Er Tunga'nın kahramanlığı ve İran ile yaptığı savaşları anlatılır. Destan kahramanı Alp Er Tunga'nın adı ilk kez Orhun Yazıtları'nda geçer. Alp Er Tunga sagusu Divanü Lügati't-Türk'te bulunur. İranlıların doğal destanı olan Şehname'de Alp Er Tunga'nın adı "Efrasiyab" olarak geçer.

3. HUN	
a. Oğuz Kağan Destanı	b. Attila Destanı
<ul style="list-style-type: none"> Hun İmparatoru Oğuz Kağan'ın (Mete'nin) hayatı ve kahramanlıkları anlatılır. Cihan hâkimiyeti anlayışı vardır.	<ul style="list-style-type: none"> Batı Hun hükümdarı Attila'nın hayatı ve kahramanlıkları anlatılır. Sözlü olarak eski bir Germen kavmi olan Gotlar tarafından yaşatılmıştır. Günümüze ulaşan bir metni yoktur.

4. GÖKTÜRK	
a. Bozkurt Destanı	b. Ergenekon Destanı
<ul style="list-style-type: none"> Göktürk soyunun bozkurttan türediği inancı üzerine temellenmiştir. Çinlilerin saldırısı yüzünden yok olma tehlikesi yaşayan Göktürklerin sağ kalan bir bebek ve dişi kurttan tuedikleri anlatılır. 	<ul style="list-style-type: none"> Düşmandan kaçan Göktürklerin Ergenekon adını verdikleri bölgeye kaçmalarını, dört yüzyıl boyunca orada yaşayıp çoğalmalarını ve demir dağı eritip bölgeden çıkmaları anlatılır.

5. UYGUR	
a. Türeyiş Destanı	b. Göç Destanı
<ul style="list-style-type: none"> Uygurların erkek bir kurttan türeyişi anlatılır. 	<ul style="list-style-type: none"> Çinli bir prensesle evlenen Yulun Tigin Uygurlar için Kutlu Dağ adını verdikleri kutsal olan kayayı Çinlilere vermesi, bunun sonucunda Uygurların birçok felaket yaşayıp bölgeden göçmek zorunda kalması anlatılır.

İslami Dönem Türk Destanları

Satuk Buğra Han Destanı	Manas Destanı
<ul style="list-style-type: none"> Karahanlı Hükümdarı Satuk Buğra Han'ın İslamiyet'i kabul etmesi ve yayması anlatılır. İlk İslami Dönem destanıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> Dünyanın en uzun destanıdır. Müslüman Kırgızlılarla Putperest Kalmukların mücadeleleri anlatılır. Kırgızların gelenekleri, yaşam biçimi, ahlak ve din anlayışları ve farklı milletlerle ilişkilerini yansıtır.

Danışmend Gazi Destanı (Danışmendname)
<ul style="list-style-type: none"> Battal Gazi soyundan geldiği düşünülen Melik Danışmend Gazi'nin Müslüman olmayanlarla mücadelesi anlatılır.
Battal Gazi Destanı (Battalname)
<ul style="list-style-type: none"> Battal Gazi ya da Seyyid Battal olarak tanınan Arap savaşçı Cafer'in Bizanslılarla din uğruna yaptığı savaşlar anlatılır.

Türk Destanlarındaki Bazı Tipler		
1. Alp - Alperen	2. Bilge	3. Kadın Tipi
<ul style="list-style-type: none"> İslamiyet öncesinin "alp" tipi İslamiyet sonrası "alperen"e dönüşür. Cesur ve yiğittir, toplumu için savaşır, kendinden çok halkını düşünür. 	<ul style="list-style-type: none"> Toplumun manevi lideridir, toplumu yönlendirip aydınlatır. 	<ul style="list-style-type: none"> Aile kavramının ve soyun devamlılığının temsilcisidir. Genelde "alp" tipinin destekçisidir.

Türk Destanlarındaki Bazı Tipler		
1. Alp - Alperen	2. Bilge	3. Kadın Tipi
<ul style="list-style-type: none"> İslamiyet öncesinin "alp" tipi İslamiyet sonrası "alperen"e dönüşür. Cesur ve yiğittir, toplumu için savaşır, kendinden çok halkını düşünür. 	<ul style="list-style-type: none"> Toplumun manevi lideridir, toplumu yönlendirip aydınlatır. 	<ul style="list-style-type: none"> Aile kavramının ve soyun devamlılığının temsilcisidir. Genelde "alp" tipinin destekçisidir.

Türk Destanlarındaki Motifler		
Bozkurt - Gökborü - Motifi	Rüya Motifi	Kutsal Işık Motifi
<ul style="list-style-type: none"> Türk'ün hayat ve savaş gücünün simgesidir. Genellikle Gök Tanrı tarafından kılavuzluk etmesi için gönderilir. Börte Çine ve Asena gibi adlar alır. 	<ul style="list-style-type: none"> Kahraman geleceği rüyasında görerek hareket ettiği için rüya motifinin hayatı tayin edebilme özelliği vardır. 	<ul style="list-style-type: none"> Aydınlık veren ilahi ve semai bir motiftir. Alpler ve onların evleneceği kişiler genellikle kutsal ışıktan doğar.
Kırklar Motifi	Kutsal Ağaç Motifi	Mağara Motifi
<ul style="list-style-type: none"> Türk kültüründe kutsallaşarak kılıplaşan bir sayıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> En eski motiflerdendir. Şamanizm'de kutsal kabul edildiği için destanlarda da kutsallığı, doğurganlığı ve koruyuculuğu ile öne çıkar. 	<ul style="list-style-type: none"> Bazı destanlarda sığınak, bazılarında ev, bazılarında kurban adanan kutsal yerlerdir.
At Motifi	Ok ve Yay Motifi	Kutsal Dağ Motifi
<ul style="list-style-type: none"> Göçebe kültürün etkisinden dolayı kahramanın en büyük yardımcısıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> Kahramanın halkını korumak için kullandığı en etkili silahıdır. Hukuki bir sembol olarak da değerlendirilir. 	<ul style="list-style-type: none"> Genellikle Türk'ü düşmanından koruyan bir sığınaktır.

TÜRK EDEBİYATINDA ÖNEMLİ YAPMA DESTANLAR	
<ul style="list-style-type: none"> Genç Osman Destanı → Kayıkçı Kul Mustafa Üç Şehitler Destanı → Fazıl Hüsnü Dağlarca Çakırın Destanı → Fazıl Hüsnü Dağlarca Sakarya Meydan Savaşı → Ceyhun Atuf Kansu 	<ul style="list-style-type: none"> Çanakkale Şehitleri Destanı → Mehmet Âkif Ersoy Kuvâyi Milliye Destanı → Nazım Hikmet Ran Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı → Gülten Akın Atatürk Kurtuluş Savaşında → Cahit Külebi

Dünya Edebiyatı Doğal Destanlar	Dünya Edebiyatı Yapay Destanlar
<ul style="list-style-type: none"> Şehname → İran Nibelungen → Alman Gılgamış → Sümer İgor → Rus Şinto → Japon Kalevala → Fin İlyada, Odysseia → Yunan Ramayana, Mahabbarata → Hint La Cid → İspanyol Beowulf → İngiliz Chansen de Roland → Fransız 	<ul style="list-style-type: none"> İngiliz Edebiyatı → Kaybolmuş Cennet (J. Milton) İtalyan Edebiyatı → Kurtarılmış Kudüs (T. Tasso) İtalyan Edebiyatı → İlahi Komedi (Dante) İtalyan Edebiyatı → Çılgın Orlando (Ariosto) Latin Edebiyatı → Aeneis (Vergilius)

3. Aşağıda verilen destanlarla ait olduğu ulusları eşleştiriniz.

1. Gılgamış Destanı	a. Alman / Germen
2. Göç Destanı	b. Uygur
3. Yaratılış Destanı	c. Sümer
4. Satuk Buğra Han Destanı	d. Hint
5. İlyada, Odysseia	e. Hun
6. Ramayana, Mahabbarata	f. Göktürk
7. Attila Destanı	g. Karahanlı
8. Ergenekon Destanı	h. Yunan
9. Nibelungen	ı. Altay

Aşağıda verilen tablodaki bilgi yanlışının düzeltilmesi için numaralanmış öncüllerden hangileri yer değiştirilmelidir?

Yazar	Eser
(I) Gülten Akın	Maraş'ın ve Ökkeş'in Destanı
(II) Kayıkçı Kul Mustafa	Genç Osman Destanı
(III) Fazıl Hüsnü Dağlarca	Kuvâyi Milliye Destanı
(IV) Atatürk Kurtuluş Savaşında	Cahit Külebi
(V) Nazım Hikmet Ran	Üç Şehitler Destanı

Bir anne, çocuğuyla beraber pınarda çamaşır yıkarken, yakınına eşkıyalar gelir. Namusuna leke gelmemesi için kadın "Allah'ım, beni taş et de, bunların kötülüğüne uğramayayım." der. Duası kabul olan kadın, çocuğuyla beraber oracıkta taş kesilir. Tam o sırada orada bulunan develer ve çadırlar da bu olaydan etkilenir.

4. Efsane türünün üslup özelliklerinden ikisini, parçadan örnekler vererek yazınız.

Destan	Efsane
Toplumu etkileyen bir olay anlatılır.	Bireysel ve yerel konular öne çıkar.
Gerçek bir olaya dayanır.	Gerçek olduğuna inanılan hayal ürünleridir.
Uzun anlatılardır.	Çok kısa anlatılardır.
Genellikle kişi ya da mekânda kutsallık oluşturma amacı yoktur.	Genellikle kişi ya da mekânda kutsallık oluşturma amacı vardır.
Genellikle manzum olarak söylenir.	Genellikle mensur olarak anlatılır.
Bozkurt, ışık, ok-yay, dağ, ağaç gibi motifler vardır.	Taş kesilme, şekil değiştirme gibi motifler vardır.
Millîdir.	Farklı milletlerde benzer örnekleri olabilir.

Etkinlik

Aşağıdaki metinlerin hangisinin efsane olduğunu tespit edip metnin başındaki kutucuğa "✓" işareti koyunuz.

☐	1.	Sert geçen bir kış mevsiminde köylüler hayvanları için gerekli samanı bulamaz. Köyde hayvanlara yiyecek verebilecek bir tek zengin kişi vardır. Köylülerden biri bu zengine gidip ondan yardım ister. Zengin adam köylünün zor durumunu fark edip bundan yararlanabilmek için köylünün güzel kızına talip olur. Köylü mecburen bu isteği kabul eder ancak köylünün kızı zengin adamın mallarının taş kesilmesi için her gün dua eder. Kızın duası kabul olur.
☐	2.	Bir köyde yaşayan güzel bir kız vardır. Bu kızın talibi çoktur. Babası kızını rahat edebileceği biri ile evlendirmek ister. Ancak bir gün kötü niyetli kişiler kızı iftira ederler. Babaya kızını öldürmesi için baskı yaparlar. Baba, kızına kıyamaz, onu öldürmez. Ancak kızı dağda tek başına bırakır. Kız ölmez, özellikle fırtınalı günlerde gelene gidene yol gösterir. Kızının ölmediğini duyan baba, yanına gider. Orada can verir. Bu alana "Babatepe" adı verilir. Kızın öldüğü yere de "Sarı kız" denir.
☐	3.	Çok sevdiği alaca atı Buz Dağa kaçtı. Onun çok üzüldüğünü gören kahraman beylerinden biri Buz Dağa çıktı ve dokuz gün sonra alaca atı bularak geri döndü. Atını ve karlarla örtünmüş kahraman beyi görünce çok sevindi. Atını getiren bu bey: "Sen buradaki beylere baş ol. Senin adın ebediyen Karluk olsun." dedi. Bir süre ilerledikten sonra gök tüylü ve gök yeleli erkek kurt durdu. Çürçet yurdu adı verilen bu yerde Çürçetlerin kağanı ve halkı Oğuz Kağana boyun eğmeyince büyük savaş başladı. O, Çürçet Kağan'ı yendi ve halkını kendisine bağladı.
☐	4.	Horasan Erenlerinden Keçeci Baba esasının peşinden Anadolu'ya gelir. Köyden bir kadından abdest almak için su ister. Yakındaki ırmağı işaret eden kadın, suyu vermez. Eren, esasını yere saplar, oradan su çıkar. Bu suyla abdest alan Keçeci Baba kendisine su vermedikleri için köyün yok olmasını ister. Köyün yerinde bugün mezarlık vardır. Sadece üzerinde ayak izi olan bir taş bulunmaktadır.

SIFAT TAMLAMASI

Bu havada seni aradım. Ama bahçenin yanında dahi bulamadım. İki kişi aramaya çıktık. Sesinin tınısına dahi rastlamadım. Oysa güzel havaları severdin. Kaç kişi ayrıldınız acaba?
5. Bu parçadaki sıfat tamlamalarını bularak metnin üzerinde gösteriniz.

Oğuz Han'ın büyük bir şölen vermesi:
Bunu diyen Oğuz Han, çağırıldı kurultaya,
Beğ geldi, halkı geldi, selâm verdi otağa.
Herkes geldi oturdu, Oğuz Han büyük otağa...
(...)
Sağ yanında Bozoklar, sol yanında Üç-ok,
Oturup eğlendiler, kırk gün kırk geceden çok.
Yediler hem içtiler, erip muradlarına,
Oğuz böldü yurdunu, verdi evlâtlarına.
Dedi: "Ey! Oğullarım!
Ne vuruşmalar gördüm! Ne çok sınırlar aştım!
Ben ne kargılar ile, ne okları fırlattım!
Ne çok atla yürüdüm! Ne düşmanlar ağlattım!
Nice dostlar güldürdüm!
Ben ödedim çok şükür!
Borcumu Gök Tanrıya!
Veriyorum artık ben, sizin olsun bu yurdum!"

6. Bu parçada toplum hayatını yansıtan sosyal, siyasi ve tarihî öğelerden birini yazınız.

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

- Dünya edebiyatında ilk roman örnekleri **XVI. yüzyılda** verilmeye başlanmıştır.
- Rönesans Dönemi'nin ünlü **İspanyol yazarı Cervantes'in Don Kişot** adlı eseri dünya edebiyatının **ilk modern romanı** kabul edilir.
- **Hayal ve hakikatin çatıştığı** eserde şövalyeliğe imrenen Don Kişot ve yardımcısı Sancho'nun maceraları anlatılmıştır.

DÜNYA EDEBİYATINDA ROMAN

- Dünya edebiyatında ilk roman örnekleri **XVI. yüzyılda** verilmeye başlanmıştır.
- Rönesans Dönemi'nin ünlü **İspanyol yazarı Cervantes'in Don Kişot** adlı eseri dünya edebiyatının **ilk modern romanı** kabul edilir.
- **Hayal ve hakikatin çatıştığı** eserde şövalyeliğe imrenen Don Kişot ve yardımcısı Sancho'nun maceraları anlatılmıştır.

Fransız Edebiyatında Roman

Victor Hugo

- **Romantizm** akımının kurucusu kabul edilir.
- **Notre Dame'ın Kamburu ve Sefiller** en ünlü romanlarıdır.

Alexandre Dumas

- **Romantizm** akımının önemli temsilcilerindedir.
- **Monte Kristo Kontu, Üç Silahşörler, Yirmi Yıl Sonra ve Demir Maskeli Adam** önemli eserleridir.

François-René de Chateaubriand

- **Romantizm** akımının önemli temsilcilerindedir.
- En önemli romanı **Atala**'dır. **Recaizade Mahmut Ekrem** tarafından çevrilmiş ve tiyatroya uyarlanmıştır.

Stendhal

- **Romantizmin** önemli temsilcisidir.
- **Parma Manastırı ve Kırmızı ve Siyah** en önemli romanlarıdır.

Honore de Balzac

- **Realizm** akımının önemli temsilcilerindedir.
- En önemli romanları **Vadideki Zambak ve Goriot Baba**'dır.

Gustave Flaubert

- **Realizm** akımının en önemli temsilcilerindedir.
- En önemli romanı **Madam Bovary**'dir.

Emile Zola

- **Natüralizm** akımının en önemli temsilcisidir.
- **Nana, Germinal, Meyhane** en önemli romanlarıdır.

Jean Paul Sartre

- **Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)** akımının en önemli temsilcilerindedir.
- En önemli romanı, **Bulantı**'dir.

İngiliz Edebiyatında Roman

Daniel Defoe

- **Realizm** akımının önemli temsilcilerindedir.
- Farklı türde birçok eser vermesine rağmen **Robinson Crusoe** adlı romanıyla tanınmıştır.

Charles Dickens

- **Realizm** akımının önemli temsilcisidir.
- En önemli romanları **Oliver Twist, Antikacı Dükkânı ve David Copperfield**'dir.

Alman Edebiyatında Roman

Johann Wolfgang von Goethe

- Romantizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Genç Werther'in Acıları, Wilhelm Meister'in Çıraklık Yılları ve Faust en önemli eserleridir.

Friedrich Schiller

- Romantizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Wilhelm Tell, Haydutlar ve Don Carlos önemli eserleridir.

Amerikan Edebiyatında Roman

Ernest Hemingway

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Silahlara Veda, Çanlar Kimin İçin Çalıyor, Yaşlı Adam önemli romanlarındandır.

John Steinbeck

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Gazap Üzümleri, Fareler ve İnsanlar, Bitmeyen Kavga, Sardalya Sokağı önemli romanlarıdır.

Jack London

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Vahşetin Çağrısı, Demir Ökçe, Deniz Kurdu, Beyaz Diş, Ateş Yakmak, Martin Eden önemli eserleridir.

Mark Twain

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Tom Sawyer'ın Maceraları, Mississippi'de Yaşam, Huckleberry Finn'in Maceraları önemli romanlarıdır.

Rus Edebiyatında Roman

Aleksandr Puşkin

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Yüzbaşının Kızı, Kafkas Esiri, Çingeneler önemli romanlarıdır.

Fyodor Dostoyevski

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Karamazov Kardeşler, Suç ve Ceza, Kumarbaz, Buda, Yeraltından Notlar önemli romanlarıdır.

Lev Tolstoy

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Anna Karenina, Savaş ve Barış, Diriliş, Kazıklar, Ivan İlyiç'in Ölümü önemli romanlarıdır.

Nikolay Gogol

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Ölü Canlar, Taras Bulba, Müfettiş, Palto önemli eserleridir.

Ivan Turgenyev

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- Babalar ve Oğullar en ünlü romanıdır.

Maksim Gorki

- Realizm akımının önemli temsilcilerindendir.
- En önemli romanları Ana ve Çocukluğumdur.

TANZİMAT DÖNEMİ ROMAN

I. DÖNEM

II. DÖNEM

BENİM HOCAM

YAYINCILIK

TANZİMAT I. DÖNEM ROMAN YAZARLARI

AHMET MİTHAT EFENDİ

ŞEMSETTİN SAMİ

NAMİK KEMAL

TANZİMAT II. DÖNEM ROMAN YAZARLARI

RECAİZADE MAHMUT EKREM

SAMİPAŞAZADE SEZÂİ

NABİZADE NAZİM

SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ROMAN

SERVETİFÜNUN DÖNEMİ ROMAN YAZARLARI

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL

MEHMET RAUF

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

BENİM HOCAM
Y A Y I N C I L I K

	SERVETİFÜNUN DÖNEMİ BAĞIMSIZ ROMAN YAZARI
HÜSEYİN RAHİMİ GÜRPINAR	

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ROMAN

	MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ROMAN YAZARLARI
	Kıralık Konak Nur Baba Hüküm Gecesi Bir Sürgün Sodom ve Gomora Yaban Ankara Panaroma – I-II
	Çalığışu Yeşil Gece Yaprak Dökümü Dudaktan Kalbe Acımak
	Handan Ateşten Gömlek Vurun Kahpeye Sinekli Bakkal

	MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ROMAN YAZARLARI
	İstanbul'un İç Yüzü Sürgün Kadınlar Tekkesi Bugünün Saraylısı

Dünyadaki ilk roman örneği .....adlı yazarın .....adlı eseridir.

Türk edebiyatında ilk çeviri roman .....adlı yazarın .....adlı sanatçıdan çevirdiği .....adlı eserdir.

Türk edebiyatında ilk yerli roman .....adlı sanatçının .....adlı eseridir.

Türk edebiyatında ilk edebi roman .....adlı eserdir. İlk tarihi roman.....adlı eserdir. İki eser de .....adlı yazara aittir.

İlk realist roman .....adlı yazarın .....adlı eseridir.

İlk psikolojik roman.....adlı yazarın .....adlı eseridir.

Kurtuluş Savaşı'ndan bahseden ilk roman.....adlı yazarın .....adlı eseridir.

7. Bu parçadaki boşlukları doldurunuz.

Ahmet Cemil; mavi bir gecede gökyüzüne bakarken eserini bitirip edebiyat çevrelerinde tanınacağı günlerin hayalini kurar. Bu başarıyı elde edince Hüseyin Nazmi'nin uzun zamandır çok sevdiği kız kardeşi Lamia'yı isteyecektir. Kimseye anlatamadığı, kendisine bile tam anlamıyla itiraf edemediği duygularla Lamia'ya bağlı olan Ahmet Cemil, hayatının her anında, yaptığı her işte bu hayalle yaşamakta ve bu hayalden güç almaktadır.

Ahmet Cemil'in çalıştığı gazetenin ve matbaanın sahibi Tefvik Bey'dir. Tefvik Bey, oğlu Vehbi Bey'i evlendirmek için Ahmet Cemil'in kız kardeşi İkbâl'i ister. Kardeşinin hayatının varlıklı bir insanla evlenerek kurtulacağını düşünen Ahmet Cemil, annesine de durumu açıklayarak bu evliliği onaylar. Vehbi Bey, ilk günlerde iyi biri gibi görünse de zamanla kötü alışkanlık ve huyları olan biri olarak ortaya çıkar. Kendi canının istediği gibi yaşamakta ve babasında kaldığını söyleyerek akşamları eve gelmemektedir. İkbâl gün geçtikçe mutsuz olur. Bu arada Vehbi Bey matbaaya makine almak için Ahmet Cemil'i evini rehine koyması konusunda ikna eder. Bir akşam Hüseyin Nazmi, Ahmet Cemil'in bitirdiği eserini okuyup tanıtması için birkaç arkadaşını köşke davet eder. Tanıtımdan sonra bu yeni anlayıştaki metinleri benimsemeyen eski edebiyat anlayışının savunucusu insanlar, gazetede Ahmet Cemil ile ilgili küçük düşürücü yazı yazınca Ahmet Cemil büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Bir süre sonra kız kardeşi İkbâl, kocasından gördüğü kötü muamele sonunda bebeğini kaybeder ve hastalanarak ölür. Bu olay, kardeşinin mutsuz evliliğinden kendisini sorumlu tutan Ahmet Cemil için büyük bir yıkım olur. Matbaadan ayrılan Ahmet Cemil, borçları yüzünden evini kaybetmek üzeredir. Hüseyin Nazmi, Avrupa'da bir elçilik görevi aldığını ve kardeşi Lamia'nın bir subayla evleneceğini söyleyince Ahmet Cemil ikinci bir yıkım yaşar. Arka arkaya gelen bu yıkımların ardından, büyük ümitler bağladığı, kavuşmayı hayal ettiği güzelliklere kendisini götürecek yol olarak gördüğü şiir defterini sobaya atarak yakar. Artık yaşamdan bir beklentisi kalmayan Ahmet Cemil, çok uzak bir ilde memurluk alarak İstanbul'dan ayrılmaya karar verir.

8. Verilen metnin yapı unsurlarını inceleyiniz.

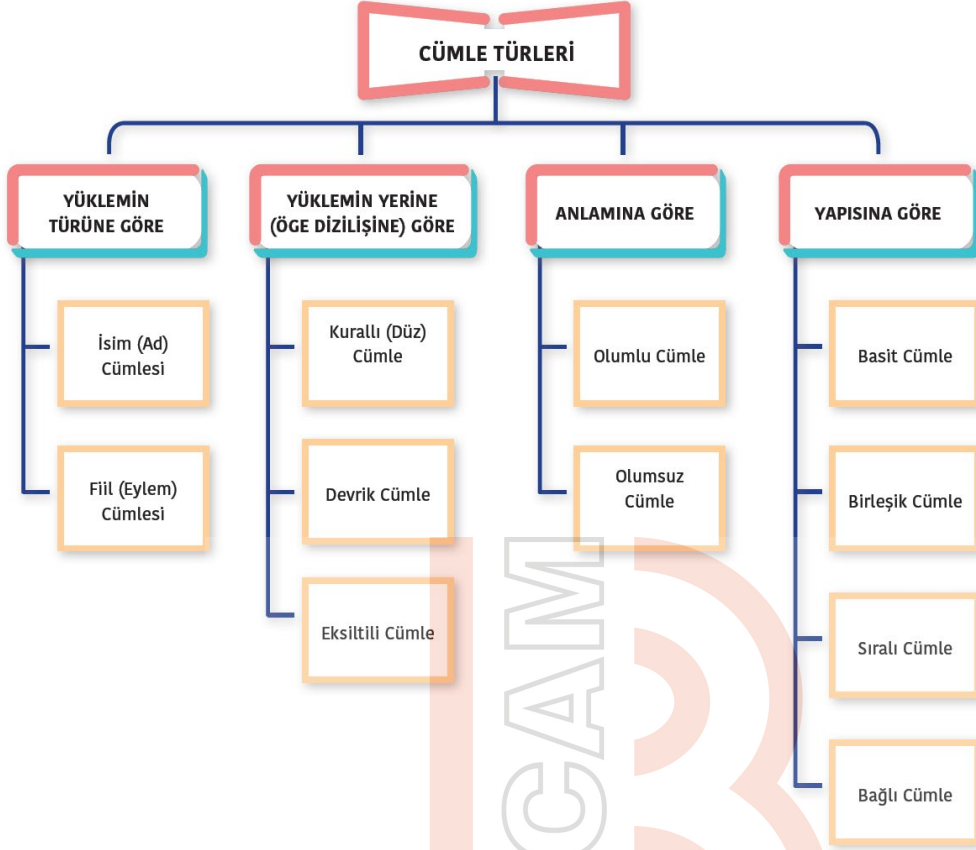
Kişi:

Yer:

Zaman:

Olay örgüsü:

Çatışma:

YÜKLEMİN TÜRÜNE GÖRE CÜMLELER

1. İsim (Ad) Cümlesi

- Yüklemi isim, sıfat, zamir, zarf, edat ya da fiilimsi olan cümlelerdir.

- Kasabada oyuncak satan tek bir yer vardı.

Yüklem

- O yıllarda da okumakta da çok ısrarlıydım.

Yüklem

2. Fiil (Eylem) Cümlesi

- Yüklem çekimli fiil olduğu cümlelerdir.

- Ellerini nereye koyacağını bilememişti.

Yüklem

- Gençler gökyüzüne bakmıştı uzun uzun.

Yüklem

YÜKLEMİN YERİNE (ÖGE DİZİLİŞİNE) GÖRE CÜMLELER

1. Kurallı (Düz) Cümle

• Yüklemleri sonda olan cümlelerdir.

- Çocukluğum tek bir coğrafyada **geçmedi.**
Yüklem

- Öğretmen, öğrencilerine karşı çok **şefkatliydi.**
Yüklem

2. Devrik Cümle

• Yüklemleri sonda olmayan cümlelerdir.

- **Anlamıyorum** bunu neden yaptığını.
Yüklem

- Sen **getirmiştin** bizi yıllar önce buraya.
Yüklem

Eksilteli Cümle: Yüklemleri söylenmeyen cümlelerdir.

- Her yanı saran bu muhteşem portakal çiçeği kokusu...
(Yüklem söylenmemiş.)

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

2. Birleşik Cümle

- Tek yüklemi ve yan yargısı (fiilimsi, -se/-sa, iç cümle, ki bağlacı) olan cümlelerdir.

a. Girişik Birleşik cümle

- Yan yargısı fiilimsi olan birleşik cümlelerdir.
- Cümlede birden fazla fiilimsi de olabilir.

- Güzel ve etkili **konuşmak** **bir sanattır**.

Fiilimsi   Yüklem

- Her zaman **düşünerek** **konuşmalısın**.

Fiilimsi   Yüklem

- İçeri **giren** kadınlara **konuşmak** için ona doğru **yürüdü**.

Fiilimsi

Fiilimsi

Yüklem

b. İç içe (Kaynaşık) Birleşik Cümle

- Yan yargısı cümle niteliğinde olan birleşik cümlelerdir.
- Genellikle doğrudan aktarım cümleleridir.

- Kadın **"Hemen eve gel."** **dedi** oğluna.

yan yargı

yüklem

c. Koşullu (Şartlı) Birleşik Cümle

- Yan yargısı "-se/-sa" (koşul kipi) ile kurulan birleşik cümlelerdir.

- Bizimle **geleceksen** hemen **hazırlanmalısın**.

yan yargı

yüklem

3. Sıralı Cümle

- Birden fazla cümlenin virgül ya da noktalı virgülle art arda sıralandığı cümlelerdir.

- Öğretmen koridorda yürüyordu, çocuklar sınıfa girdiler.
Yüklem Yüklem

- Çocuğun kolu kırılmıştı, çok ağrıyordu.
Yüklem Yüklem

4. Bağlı Cümle

- Birden fazla cümlenin bağlaçlarla bağlandığı cümlelerdir.

- Yanıma gel de biraz sohbet edelim.
Yüklem Yüklem

- Koşarak eve gidip çantasını ve anahtarını aldı.

1. Kara paltolu adam, ağacın beş adım berisinde yüzükoyun yatıyordu.

Yüklemin türüne göre .....

Yüklemin yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

2. Aşk-ı Memnu; kendisinden yaşça büyük, iki çocuklu, varlıklı bir adamla evlilik yapan Bihter'in romanıdır.

Yüklem türüne göre .....

Yüklem yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

3. Annemin hastalığıydı beni asıl düşündüren.

Yüklem türüne göre .....

Yüklem yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

Y A Y I N C I L I K

4. Buraya geldiğinden beri zorunlu birkaç söz dışında hemen hemen hiç konuşmamış, hepimizi üzmüştü.

Yüklemin türüne göre .....

Yüklemin yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

5. İletişimin verimli olması çok önemlidir ve kullanılan dilin gelişmişliği ile yakından ilgilidir.

Yüklemin türüne göre .....

Yüklemin yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

BENİM HOCAM

Y A Y I N C I L I K

6. Bence bu konuda siz haksız değilsiniz ancak benim yapabileceğim bir şey yok.

Yüklem türüne göre .....

Yüklem yerine göre .....

Anlamına göre .....

Yapısına göre .....

9. Aşağıdaki cümlelerdeki yazım yanlışlarını bularak düzeltiniz.

İki şey benim için değerliydi: Nüfus cüzdanım, telefonum...

İki şey benim için değerliydi: nüfus cüzdanım, telefonum...

Türk Dil Kurumu'nun açıklaması bence yeterliydi.

Türk Dil Kurumunun açıklaması bence yeterliydi.

O da öğretmenler gününü beklemiş.

O da Öğretmenler Günü'nü beklemiş.

17.00'da seni arayacağım.

17.00'de seni arayacağım.

Bu, Türkler'in göçer konar yaşadığı dönemlerden kalma bir gelenektir.

Bu, Türklerin göçer konar yaşadığı dönemlerden kalma bir gelenektir.

10. Aşağıdaki cümlelerdeki boşluklara uygun noktalama işaretlerini getiriniz.

Dün aklıma iki şey geldi ( ) sevmek, özlemek ( )

Dün aklıma iki şey geldi (:) sevmek, özlemek (.)

Veli yanına gelmiş ( ) derdini sana anlatmış ( )

Veli yanına gelmiş (,) derdini sana anlatmış (.)

Seni( ) kardeşini( ) anneni görmüş ( ) her şeyin eskisi gibi olduğunu anlamış( )

Seni(,) kardeşini(,) anneni görmüş (;) her şeyin eskisi gibi olduğunu anlamış(.)

Kemal ( ) dün gece seni gördüğünde Ezgi'yi aramış ( )

Kemal (,) dün gece seni gördüğünde Ezgi'yi aramış (.)

Kemal ( ) kitap ( ) defter ( ) silgi almak için dışarı çıkmış ( )

Kemal (;) kitap (,) defter (,) silgi almak için dışarı çıkmış (.)